

BERAT KANDİLİ ŞAKÎLERİN PİŞMANLIK, SAİDLERİN UMUT GECESİ

Candan tebrik ederim. Allahu Teâlâ hazretleri en güzel şekilde cümlelerinizi mükâfâtlandırsın.

Cuma, müslümanların bayramıdır. Dualar da kabul oluyor.

Evet, şimdi Receb ayını geçirdik, Şaban ayının ortasına geldik. Berat kandiline ulaştık. Şaban'ın yarısı gecesini bu akşam kutlayacağız. Bizim burada size göre beş saat önceliğimiz var. Biz daha önce kavuşacağız, siz bizden beş saat sonra kavuşacaksınız. Doğu'da olduğumuz için bizde gün daha evvel başlıyor.

Duaların kabul olduğu bir gece. Onun için bu gecenin kadrini kıymetini düşünerek, fırsatı fevt etmeden, ele geçmiş olan mükemmel bir fırsatı güzel değerlendirerek gecemizi ihyâ etmeye çalışalım.

Biliyorsunuz Kur'ân-ı Kerîm'in bir ayrımına göre âhirette insanlar, müslümanlar veya müslüman olup da iyi ömür geçirmiş olanlar, geçirmemiş olanlar, çeşit çeşit tipten, türden insanlar, ikiye ayrılıyor:

فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ

Fe-minhüm şakiyyün ve saîd ¹ “İnsanların bir kısmı şakî’dir, bir kısmı saîd’dir.”

Şakî ne demek?

“Şekâvet ehli” demek.

Saîd ne demek?

“Saadet ehli” demek.

Mutlu ve bahtiyar olanlar, mutsuz ve mahrum kalanlar.

Şakîler; mutsuz olanlar, saadeti elden kaçırmış olanlar, bahtsız olanlar, bedbaht olanlar, âsi oldukları için Allah’ın kahrına, cezasına uğramış insanlar.

Şakînin çoğulu “eşkiyâ” geliyor. Yol kesenlere de biz “şakîler” mânasına “eşkiyâ” kelimesini Tükçemizde kullanıyoruz.

Saîdin çoğulu “süeda” geliyor.

Hani Fuzuli merhumun *Hadîkatü’s-Süedâ*’sı var, “saidlerin bahçesi” mânasında meşhur Kerbela olayıyla ilgili bir kitabı, ora-

---

¹ 11/Hud, 105.

dan hatırınızda kalmıştır; edebiyattan, Türk edebiyatından.

Evet, âhirette insanların kimisi saadet ehli olacak, cenneti kazandıkları için mesut olacaklar, ebedî mutluluğa erecekler, saîdlerden yani süedadadan olacak.

Bir kısmı da şakî, eşkiyâ olacak. Allah'ın sevmediği kullar, günahkâr, imansız kullar da cehenneme atılacaklar.

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا ففِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا

*Ve emme'ilezîne süidû fe-fi'l-cenneti hâlidîne fihâ.*² "Saîdler cennette ebedî olarak bahtiyar olacaklar."

"Şakîler de ebedî olarak cehennemde yanacaklar." deniliyor.

Bu şekâvet ve saadet ehli olmak tabi insanın dünyadaki amelleriyle ilgili:

İnsan dünyada Allahu Teâlâ hazretlerine itaat ederek yaşarsa, mûtî kul olursa, o zaman saîdlerden olur, süedâ divanına, defterine kaydolunur, adı oraya yazılır.

---

² 11/Hud, 108.

Günahkâr olursa, Allah'ın emirlerini dinlemezse, Allah'a iyi kulluk yapmazsa, o zaman şakîler defterine, *divanü'l- eşkiyâ'*ya yazılır; şakî olarak yaşar, şakî olarak göçer, âhirette de şakî olarak cezasını çeker, şekâvetinden dolayı cezasını çeker.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz bu konuda saadetle ilgili, saîd olmak ile ilgili bir hadîs-i şerîf buyurmuş:

السَّعَادَةُ كُلُّ السَّعَادَةِ طَوْلُ الْعُمْرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

es-Saadetü küllü's-saadeti tûlü'l-umri fî taati'llah.

Saadet, her yönüyle tam saadet, tam saîd olmak nedir?

Tûlü'l-umr. “Uzun ömürlü olmaktır, çok yaşamaktır.”

Ama nasıl?

a. Hocamızın Berat Kandili Duası

Fî taati'llâh. “Allahu Teâlâ hazretlerine güzel kulluk yaparak, itaat ederek, ibadetle taatle, ömrünü salih bir kul olarak geçirerek yaşamaktır.”

Bu hadîs-i şerîfin arkasından hepinize bu güzel vesile ile mübarek Beraat kandili vesilesiyle uzun ömürler diliyorum ve ömrünüzü Allahu Teâlâ hazretlerine ibadet ve taatle geçirmenizi, rızasını kazanmanızı, Allah'ın sevgili kulları arasına dâhil olmanızı tavsiye ve temenni ediyorum, niyaz ediyorum. AllahuTeâlâ hazretleri hepinizi süedâ zümresinde haşreylesin; hem dünyada hem âhirette saadet ehli eylesin.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir hadîs-i şerîfini Câbir *radiyallahu anh*'ten İmam Taberânî rivayet eylemiş.

O hadîs-i şerîfi de okuyalım, böylece sohbetimiz hadîs-i şerîflerle ziynetlenmiş oluyor. Hadîs-i şerîfler, âyet-i kerîmeler geçtikçe seviniyoruz tabi.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

خير امتى

Hayru ümmetî. “Benim ümmetimin en hayırlıları.”

Bu güzel bir şey. Demek ki Peygamber Efendimiz, sevdiği kimseleri anlatacak. Şimdi

mütebaki ifadede söylenenler, Peygamber Efendimiz'in sevdiği hasletleri bize belirtmiş olacak.

İşte bu mübarek kandil gecesinde ben bu hadîs-i şerîfi okuyarak Efendimiz'in bu hadîs-i şerîfinden size bazı tavsiyeler çıkarmak istiyorum. Onun için bu hadîs-i şerîfi de sohbetimin arkasına eklemiş bulunuyorum.

Hayru ümmetî. “Ümmetimin en hayırlıları.”

Biz müslümanların, siz müslüman kardeşlerimizin en hayırlıları kimler?

إذا ساءوا استغفروا

İzâ esâû istağferû. “Herhangi bir şekilde yanılarak, şeytana uyarak, nefse yenilerek kötülük yapmışlarsa *istağferû*, kötülüklerinden pişmanlık duyarlar, Allah'a yönelirler, tevbe ve istiğfar ederler.”

Demek ki günahsız kul olmaz, hatasız kul olmaz, beşer şaşar. Her zaman söylüyoruz, günahkârların ümitsizliğe düşmemesi lazım. Beni dinleyen kardeşlerimin içinde belki kusurlu müslümanlar vardır, ibadetlerini yap-

madığından içi ezik, üzgün müslümanlar vardır; “Eyvah, benim halim nice olacak, benim gemim batmış, artık ben bir daha iflah olmam, benim halim harap.” diye kendisini ümitsizliğe bırakıvermiş olanlar olabilir; bu onlara bir müjde.

Peygamber Efendimiz; “Ümmetimin en hayırlıları, kötülük yapmış olsalar bile sonra kalkıp istiğfar edenlerdir.” buyuruyor.

İnsan kötülüğü bırakacak, kötülüğünden dönecek, tevbe ve istiğfar edecek; “Affet beni Allah’ım!” diyecek, “Sen *erhamü’r-râhimîn*’sin, bana merhamet eyle.” diyecek, “*Ekremü’l-ekremîn*’sin, bana kereminle muaamele eyle.” diyecek, “*Gaffâr-ı zünûb*’sun, günahları affedicisin, beni afv u mağfiret eyle.” diyecek, “*Settârü’l-uyûb*’sun, ayıpları örtensin, benim ayıbım kusurum çoktur, ört yâ Rabbi, ayıplarımı kimse görmesin, beni bağışla.” diyecek, Cenâb-ı Mevlâ’ya yönelecek.

Biliyorsunuz kâfir olan bir insan, mü’min değilse, -Mesela beni dinleyenlerin içinde otobüste giderken kulak misafiri olmuş dinleyen, müslüman olmayanlar da olabilir. Rad-

yodur çünkü, söz bütün fezaya yayılıyor, oradan bütün alıcılardan dinleyenlerin kulaklarına gidiyor.- mü'min değil de sonradan imana gelirse, şu kâinatı yaratan Rabbü'l-âlemîn, yüce Mevlâmız'ın varlığını birliğini anlar;

اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده

ورسوله

Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlühû diye aşk ile şevk ile, kalbinden, gönlünden kelime-i şehâdet getirir, Allah'a teslim olursa...

İslâm ne demek?

“Allah'a teslim olmak, Allah'ın iradesine razı olmak, tâbi olmak” demek.

“Yâ Rabbi! Ben bundan sonra artık bütün kötülükleri bırakacağım, senin iyi kulun olacağım.” derse ne olur?

İslâm, müslüman oluş bütün eski günahları siler, sıfıra indirir, sıfırlar, hiç günah kalmaz. Müslüman oluvermek bütün eski günahları siler. Hırsız da olsa, katil de olsa, zânî de olsa, suçlu da olsa, cezayı hak etmiş de olsa; İslâm, müslüman oluş -İslâm sözü,

“müslüman oluş” demek- müslüman olmak, Allah’a teslim olmak, kelime-i şehâdet getirip imana gelmek, hidayete ermek eski günahların hepsinin silinmesine sebep olur. Allah lütfu keremiyle müslüman olanların eski mazilerini siler, onlardan dolayı onları cezalandırmaz, hesaba çekmez.

Onun için mü’min olmayan kardeşler, - Hz. Âdem *aleyhisselam*’dan bütün insanlar kardeşidir. Peygamber Efendimiz’in bilkuvve ümmetidir, bilfiil değil -yani potansiyel demek istiyorum- müslüman olabilecek insanlardır. Peygamber Efendimiz’in müslüman olması muhtemel muhataplarıdır.- ne yapacaklar?

Benim bu sözümü duymuşlarsa veya sonradan duyarlarsa veya bu yazıya geçirildiği zaman okurlarsa kelime-i şehâdet getirecekler, imana gelecekler, eski hayatlarındaki bütün kötülükleri Allah affedecek - âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîfler öyle bildiriyor- artık tertemiz bir kul olacaklar. Ne kadar güzel!

Evet, mü’min olmayanlar mü’min olursa, kâfirler Müslümanlığa girerse eski günahları

silinir. Peki, müslümanlar günah işlemişse, hatalıysa, kötülükler yapmışsa, onlar ne olacak?

Istağferû. “İstiğfar ederler; affet beni yâ Rabbi, mağfiret eyle yâ Rabbi, affını mağfiretini talep ediyorum yâ Rabbi!” derler, Allah onların da günahlarını mağfiret eder.

b. Kul Hakları Sahiplerine Verilmelidir

Hadîs-i şerîflerde her zaman size anlatıyorum, beni devamlı dinleyenler bilirler; Allah Teâlâ hazretleri günahları affeder ama kul haklarını sahiplerine vermeyi şart koşar. Sen birisinin tarlasını, bahçesini, malını, mülkünü, parasını almışsan; şimdi pişman olmuş, müslüman olmuşsan, tevbe etmişsen, istiğfar etmişsen; o para sendeyken, o haksızlık devam ediyorken olmaz.

Kul hakları sahiplerine verilecek. Allah kul haklarının tek çaresi olarak sahiplerine verilmesini emir buyuruyor. Haklar sahiplerine iade edilecek. Gasp edilmiş veya alınmış veya yanında kalmış şeyler sahiplerine verilecek.

Ondan sonra kılmamış olduğu namazlar, tutmamış olduğu oruçlar, onlar da silinmez. Günahları silinir ama borcu, o namazı kılması lâzım, o orucu tutması lazım. Yoksa borcu kalır; onları da ödemeye başlayacak. Başka çaresi yok.

Bir namaz kılınmadı mı onun hiçbir çaresi yok. Vaktinde kılınmadı mı sonradan kaza edecek; o zaman Allah ya kabul eder, ya kabul etmez. Ondan sonra da dünyada ödemezse âhirette cehennemde kızgın taşların üstünde ayağı yanarak, cezaları çekerek yine kılacak. Mutlaka kılacak, mutlaka kılacak.

Ama en güzel kılış, zamanında kılmaktır. En kötü kılış da âhirette ceza olarak kılmaktır. O zaman hiçbir faydası, fazileti kalmamış oluyor.

Onun için insan tevbe ve istiğfar ederken günah işlememeye azmedecek, pişman olacak, candan tevbe edecek ama kul haklarını sahiplerine verecek. Ondan sonra da kılmadığı namazları, tutmadığı oruçları ödemeye başlayacak.

وإذا احسنوا استبشروا

Ve izâ ahsenû üstibşirû.

Müslümanlar daha evvelki hayatlarında, kötülük yapmışlarsa istiğfar edecekler, tevbe edecekler ama kötülük yapmamışlar da iyi müslüman olarak yaşamışlarsa onlar da müjdelensinler, sevinsinler, Allah'a şükretsinsinler.

“Ümmetimin hayırlıları günah, kötülük yaptıkları zaman tevbe edenlerdir; iyilik yapmışlarsa da müjdelenip, sevinip, şükredenlerdir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki insan mazisindeki hayatına bakan, kötülüklerine gözyaşı döküp tevbe edecek, yaptığı iyiliklerden dolayı da; “El-hamdülillah bana o ibadetleri, o iyilikleri Allah nasip etti. Cami yapmam nasip oldu, hayır yapmam nasip oldu, fakir bir çocuğu okutmam nasip oldu, okul yapmam nasip oldu, köprü yaptırmam, çeşme yaptırmam nasip oldu, şu hayrı, şu hayrı yapmamı Allah nasip etmiş, elhamdülillah ne mutlu! Hacca gitmek nasip oldu, zekâtımı vermek nasip oldu, ne mutlu!” diyecek. Ona sevinecek ve şükredecek.

Övünmek değil de Allah'a şükredecek. Övünmeyi Allah sevmiyor.

Evet, ümmetin en hayırlıları bunlar. Kötülense tevbe edecekler, ümmetin hayırlısı oluyor. İyilerse iyiliklerine şükredecekler, yaptıkları iyi işlere muvaffak olmalarından dolayı, Allah'ın tevfikât-ı semadâniyesine şükredecekler.

Peygamber Efendimiz arkaya iki hususu daha ekliyor, bu hadîs-i şerîf onlarla tamam oluyor. Onları da okuyalım:

واذا سافروا قصرُوا

Ve iza sâferû kasarû. "Seyahat ettikleri zaman namazı iki rekât kılarlar." diyor Peygamber Efendimiz.

Bu da biliyorsunuz âyet-i kerîmeyle bir emirdir; müslüman, yolcu olduğu zaman yolculuğun bir kolaylığı olarak namazları iki rekât kılar. Öğlen, ikindi, yatsı namazlarının dört rekât farzları iki rekât kılınır. Vakit kısa, dar olduğundan, yolculuk olduğundan sünnetleri kılmayabilir. Vitr-i vâcibini kılacak tabi. İki rekatları iki rekât kılacak. İşte buna riayet etmek de hayırlı ümmet olmanın alâmeti olarak, üçüncü vasıf olarak zikrediliyor.

واذا سافروا قصرُوا

Ve iza sâferu kasarû. “Yolcularsa namazı iki rekât kılarlar.”

“Bak iki rekât kılıyorum.” diye, iki rekât kılmaktan kaçınmazlar. Çünkü iki rekât kılmayı Allah bir müsaade olarak emrediyor, o Allah’ın ikramı olduğundan onu öyle yapmak daha faziletli.

“Dört rekât kılayım.” diye dört rekât kılmaya çalışmak yerine Allah böyle müsaade buyurmuş, ikram eylemiş. “O halde o ikramı değerlendireyim.” deyip iki rekât kılmak daha iyi.

وافطروا

Ve eftarû. “Evet, Ramazan da olsa yolcu iken oruç tutmamak.”

O da ümmetin hayırlısı olma, o kolaylıktan istifade etmek de iyi bir müslüman olmak alâmeti olarak zikrediliyor.

Zaman zaman anlatıyorum:

Bir seferde, Ramazan’da Peygamber Efendimiz; “Oruç tutmayın.” demiş, çünkü

sıcak, yolculuk yapıyor, harp devam ediyor, güçlü olmaları lazım.

Bazıları demişler ki; “Resûlullah Efendimiz bize acıdığından, ‘dayanamayız’ diye oruç tutmamayı tavsiye etti ama biz tutabiliriz, turalım da sevap kazanalım.” demişler.

Bazıları da; “Yok, Resûlullah Efendimiz ‘tutmayın’ dedi, emrini dinleriz, vardır bir sebebi” diye oruç tutmamışlar.

Tabi oruç tutanlar sıcaktan, vücutları susuz kalınca baygınlıklar geçirmişler, hizmet edememişler, yerlere serilmişler, hasta olmuşlar. Ötekiler onlara hizmet etmişler. Oruç tutmayanlar da ordunun suyunu getirmiş, aşını pişirmiş, hastalara bakmış. Dinç oldukları için onlar daha çok hizmet etmişler. O zaman Efendimiz buyurmuş ki;

“Bugün oruç tutmayanlar sevapları kazandı. Sevapların hepsini aldı, götürdü.”

Demek ki İslâm dini hikmetli, İslâm dini gözü kapalı ibadet değil; ibadetin dahi zamanını, yerini, hikmetini düşünerek, yerli yerinde, Resûlullah’ın tavsiye buyurduğu şekilde,

Allah'ın müsaade ettiği şekilde kılmaya, yapmaya çalışmak tarafındadır.

İslâm dini kolaylık dinidir ve Allahu Teâlâ hazretleri tarafından en güzel şeyler emredilmiştir.

Evet, demek ki ümmetin en hayırlısı kimlermiş?

Kötülük yapmışsa tevbe edenlermiş. O halde bu akşam çok tevbe ve istiğfar edelim. Allahu Teâlâ hazretlerine yalvaralım. Bizi affeyesin, mağfiret eylesin, günahlarımızı defterimizden silsin.

Yaptığımız iyiliklere de hamd u senâlar edelim; “Yâ Rabbi, çok şükür, ben sana güzel kulluk etmekten memnunum, ibadet ettikçe seviniyorum; beni ibadetinde dâim eyle, ibadetlerine, hayırları işlemeye muvaffak eyle yâ Rabbi, tevfikini refik eyle.” diye dua edelim.

El açalım; “Yâ Rabbi, eğer benim ismimi şakîler, eşkiyâ divanına yazmışsan, ben onlar arasındaysam, sevmediğin kullar zümresindeysem, aman yâ Rabbi, beni oradan kurtar, bu durumdan beni çıkar, o şakîler divanından

benim ismimi sil; beni saâdler divanına, ismi-
mi saâdler defterine yaz, beni sevdiğin razı
olduğun kulların arasına kabul eyle yâ Rab-
bi!” diye gözyaşları dökerek ibadet ve taatler
eyleyelim.

Bundan sonra iyi müslüman olmaya da
dikkat edelim. Gecemizi ibadet ve taatle ihyâ
edelim.

Gecenin ihyâ edilme çarelerinden birisini
her zaman konuşmalarımda kardeşlerime
hatırlatırım. Camiye müdavim olanlar bilirler.
Ama buradaki konuşmamı ilk duyanlar için
söylemek gerekiyor:

Bir insan yatsı namazını camide kılsa
ondan sonra o gecenin sabah namazını da
camide kılsa bütün geceyi, bütün günü iba-
detle geçirmiş gibi sevap alır.

Onun için yatsı ve sabah namazlarını ca-
mide kılmaya her zaman dikkat etmek lâzım.
Özellikle ihyası düşünülen, ibadetle geçiril-
mesi düşünülen gecelerde yatsıyı ve sabah
namazını camide kılmaya dikkat etmek lazım.

Kimisi ne yapıyor?

Bütün gece “İbadet edeceğim.” diye yoruluyor, uykusu geliyor. Sabah namazının ilk vakti geldiği zaman evinde namazı kılıyor, yatıyor.

Yanlış!

Hatta biraz istirahat etsin, uzansın ama gelsin sabah namazını camide kılsın; usûlüne uygun, rıza-i bâriye uygun, sünnet-i seniyyeye muvâfık şekilde geceyi değerlendirmiş olur.

c. **Abdestli ve İki Rekat Namaz Kılıp Yatmak**

Tabi her zaman söylediğim başka bir hususu duymayanlara tekrar hatırlatmış olayım. Bir de geceleyin insan uyuyacaksa bile eğer abdest alır, iki rekât Allah rızası için namaz kılar, abdestli olarak uyursa, uyuduğu müddetçe ibadette sayılır. Bütün gece ibadet etmiş sevabı alır.

Demek ki her zaman abdestli yatmaya, iki rekât namaz kılıp yatmaya dikkat edeceğiz. Özellikle bu kandil gecelerinde buna da dikkat edelim, buradan da geceyi ihyâ etme sevabını alalım. Geceyi ihyâ etmek, canlandırmak, kârlı geçirmek için abdestli yatıp

uyuyacağız, yatsı ve sabah namazlarını cami-
de kılmaya dikkat edeceğiz.

Ayrıca sabah namazından sonra da güneş
dođup yarım saat filan geçinceye kadar iba-
detle, Kur'an'la meşgul olur, işrak namazı
kılarılarsa, o zaman da gündüzü çok hayırlı bir
şekilde geçirmiş olurlar.

Geceleyin de uykuya ara verip uykudan
kalkıp abdest alıp teheccüd namazı kılarılar-
sa;

ركعتان من الليل خبر من الدنيا وما فيها

*Rek'atâni mine'l-leyli hayrün mine'd-
dünyâ ve mâ fihâ.* “Geceleyin kılınan iki
rekât namaz, dünyadan da dünyanın içindeki
her şeyden de daha hayırlıdır.” hadîs-i
şerîfindeki müjdeye mazhar olurlar, çok ha-
yırlar kazanmış olurlar.

Özetleyelim:

Yatsı namazını camide kılacaksınız. Yapı-
lan merasimleri, söylenen sözleri, okunan
mevlidleri, Kur'ân-ı Kerîmleri, hatimleri, din-
leyecekseniz, katılacaksınız, vaazlardan isti-
fade etmeye çalışacaksınız, bir.

Eve döndüğünüz zaman, gece uyuyacağınız zaman abdest alıp iki rekât namaz kılıp abdestli yatacaksınız, iki.

Geceleyin uykunuzu bölüp kalkıp teheccüd namazı kılacaksınız -Teheccüd namazı biliyorsunuz imsak kesilmeden önce gecenin herhangi bir zamanında kılınan namazdır, o da çok sevaptır.- üç.

Sabah namazına da camiye, mutlaka cemaate gidip namaz kılacaksınız, dört.

Sabah namazından sonra da işrak vaktine kadar, yani güneşin doğmasından yarım saat geçinceye kadar ibadetle, Kur'an'la, zikirle meşgul olup işrak namazını kılıp öyle işinize, gücünüze veya istirahatinize çekilirseniz, giderseniz böylece geceyi güzel geçirmiş olursunuz, çok kazançlı çıkmış olursunuz.

Tesbih namazı kılmayı tavsiye ederiz. Üzerinizde kaza namazları varsa kaza namazları kılmanızı tavsiye ederiz. Bu gündüzü ve yarını oruçlu geçirmek çok sevaplı idi. Tabi önceden niyetlenmemişler oruçsuz geçirmiş olacaklar ama yarına niyet ederlerse o da çok sevaptır. Böylece sevaplı şeyleri hatırlatmış oluyoruz.

Buradaki konuşmalarımda öğrendim ki mesela bazı yerlerde bu kandil gecelerini açıkça ihyâ etmezler, değerlendirmezler, merasimler yapmazlar. Suud'da, Suud idaresinde, Medine-i Münevvere'de, Peygamber Efendimiz'in mescidinde bilenler bu geceleri değerlendirirler, gizli gizli istifade etmeye çalışırlar. Ama resmi bir konuşma, açıklama, hutbede vesairede, "İşte şu gün Berat kandilidir." gibi şeyleri söylemiyorlar. Fakat şu bulunduğumuz Endonezya'da, şu anda misafir bulunduğumuz İslâm ülkesi Endonezya'da şoförümüzden öğrendiğimize göre bu kandil gecelerini değerlendirmek çok canlı imiş.

Hatta onlar bir gece değil, bir hafta süren şenlikler tarzında kandilleri değerlendirirlermiş. Miraç kandilini de biz Hicaz'da yapmıştık, Medine-i Münevvere'de idrak etmiştik. Geldik, burada hâlâ Miraç kandili merasimleri devam ediyormuş. Endonezyalı müslümanlar biraz daha bu çeşit şeyleri töre olarak ihya etmekte gayretli kardeşlermiş.

Fakat bu arada elimde bir dergi var, *Asia Week* diye İngilizce burayla ilgili bir dergi. Bunun içinde Asya'da, Güneydoğu Asya'da

Hıristiyanlığın yayılmasıyla ilgili bir araştırma neşredilmiş, resimler var, rakamlar var. Hıristiyanların buralarda nasıl çalışmalar yapıp Asya'yı hıristiyanlaştırmak için nasıl gayretler gösterdiğine dair rakamlar vermişler. Bu rakamlar abartılmış, mübalağalı da olsa Hıristiyanlığın buralarda yayıldığını gösteriyor.

Mesela Hindistan'da 20 milyon kadarken, nüfusun 2,6'sı, 25,3 milyona, 2,7'ye çıkarmışlar.

Demek ki Hindular arasında Hıristiyanlığı yayma çalışması yapmışlar, bir başarı sağlamışlar. Filipinler'de 49 milyondan 65,5 milyona çıkmışlar. %87,6'dan, %91,2'ye yükselmişler. Filipinler'de müslümanlar da var ama demek ki büyük bir çalışma yapmışlar.

Biliyorsunuz Filipinler, Pasifik Denizi'nin üzerine yayılmış adalar; öbür tarafında Doğusunda Amerika var. Demek ki Amerika oradan çok gayret gösteriyor. Çok fakir halkı var.

Gelelim bizim bu içinde bulunduğumuz Endonezya'ya... Rakamlar doğruysa burada 12.6 milyon hıristiyan varmış, 86'dan 96'ya kadar on yıllık çalışma içinde 19 milyona çıkmış.

Bunların mutlaka abartmış olduğunu düşünüyorum. “Onlar filanca hıristiyan oldu.” deyiveriyorlar, ne derecede hıristiyan olduğunu bilmiyoruz. Bu onların kendi sözleri, güvenemeyiz.

Ama şurası muhakkak ki misyonerlerin en çok faaliyet gösterdikleri ülkelerden birisi bu bizim bulunduğumuz Endonezya. Güneydoğu Asya’daki diğer ülkeler..

Nereleri var?

Güney Kore, Çin, Vietnam, Tayvan, Seylan, Malezya, Hong Kong, Singapur, Filipinler var. İşte buralarda toplam olarak kendi rakamlarına göre 102,4 milyondan 144,5 milyona yükselmişler. “1986’dan 1996’ya kadar yüz ikiden yüz kırk dörde, yüzde kırk filan bir arttırmayı sağlamışlar.” diye kendi yazılarında belirtiliyor.

Bu bizim için çok önemli bir husus. Türkiye için büyük bir ibret muhterem kardeşlerim! Bu kandil münasebetiyle siz müslüman kardeşlerime bunu kesin olarak, mutlaka bilinmesi gereken bir gerçek olarak anlatmak istiyorum. Biz kendi ülkelerimizde Müslümanlığımızı sağlamlaştıracacağız.

Türkiye müslüman ülkedir, %99'u müslümandır, Suudi Arabistan müslümandır, Irak, Suriye, Mısır, İran, Tunus, Cezayir, Fas, Pakistan, Bengladeş vesaire...

Müslüman ülkelerde Müslümanlık sağlam olacak, çeşitli vakıflar ve derneklerle kuvvetli çalışmalar yapacak, müslüman evlatlarını daha iyi müslüman yetiştirmeye gayret edecekler. Salih insanlar olacaklar. Salih insan olmaya, Allah'ın sevdiği iyi, uygun bir kul olmaya çalışacaklar.

Buna çalışacaklar ama ben bunu kâfi görmüyorum. Salih insan olmayı yeterli görmüyorum.

Bir de muslih insan olacaklar.

"Muslih" ne demek?

"Başkalarını salih insan yapan, ıslah eden, başkalarını doğru yola çeken insan" demek.

Bütün İslâm ülkeleri ve özellikle İslâm'ın bayraktarlığını yapmış olan bizler, Türkiye'deki müslümanlar ne yapmalıyız?

Tekrar İslâm'ın bayrağını elimize alıp İslâm'ı yaymaya çalışmalıyız.

Bakın laik Batı, hepimizin tanıdığı, yönünü yöneldiği Batı; Amerika, İngiltere, Almanya, İtalya, İspanya, Fransa; bunların hepsi harıl harıl var güçleriyle Hıristiyanlık için çalışıyorlar. Avrupa Birliği bir Hıristiyanlık birliği.

Onun için kendi aralarına bizi almak istemiyorlar.

Diyorlar ki;

“Siz müslümansınız, bizim aramızda ne işiniz var?”

Biz de girmek istiyoruz. Onlar almayınca Rumlar, Yunanlılar; “Türkleri almadılar, dışladılar.” diye bayram ediyorlar.

Ben bunlara üzölmüyorum. Bunun en iyi çaresi, Allah'ın rızasına uygun ve çok güzel bir tek çaresi var:

“Tamam, siz almayın, teşekkür ederiz; biz de müslümanlarla birlik ve beraberlik içinde olacağız.” deyip İslâm birliğini, İslâm kardeşliğini, bölgesel iyi komşuluk münasebetlerini canlandırmaya yönelirsek, komşularımızla aramızdaki iktisadî bağları, ilim irfan bağlarını, terbiye, sevgi bağlarını kuvvetlen-

dirirsek, eskiden bizim yönetimimiz altında olan ülkelere sıcak bakarsak, sevgiyle bakarsak, düşmanca değil de Batılıların kışkırttığı gibi savaşır gibi bir duyguyla değil de onları tekrar kazanmak ve onlarla birlik olmak, onlarla birlikte kalkınmak şeklinde bir çalışmaya yönelirsek Avrupa'ya karşı en güzel cevap budur.

Onların bu çirkin ve mutaassıp tavrı karşısında Türkiye'deki yöneticilerin yapacağı en güzel şey;

“Tamam, teşekkür ederiz, bizden vebal gitti, siz madem kabul etmiyorsunuz; o halde biz de müslümanlarla iş birliği yapacağız.” deyip kendi kültürümüze, tarihimize, ilmimize, irfanımıza, mazimize, örfümüze, âdetimize uygun bir dış siyaset uygulamak. Bu en iyi cevap olur ve bizim için de en faydalısı bu olur.

Bakın Amerika; Filipinler'i, Endonezya'yı, Güneydoğu Asya'yı, dünyanın en büyük nüfusa sahip olan Çin ve Hind gibi büyük ülkelerini hedef alıyor. Avrupa hedef alıyor; katoliklik, papalık hedef alıyor. Buralarda Hıristiyanlığı

yaymak için, nice nice paralar harcıyorlar, devlet destekli çalışmalar yapıyorlar.

Bizim devlet adamlarımız da kendilerinin kuvvetlerinin, devamlarının ve bekâlarının İslâmî çalışmalarla ilişkili olduğunu anlaması lazım. Bu Batılıların yaptığıının aynısını yapması lazım. Onlar nasıl bir taraftan "laikiz" diyorlar, bir taraftan da dinleri için yapılan çalışmaları var güçleriyle devlet olarak destekliyorlarsa, dinî kurumları öncü olarak bir yere gönderip kendilerine sevgi ve yakınlık sağlıyorlarsa, o kuruluşlar vasıtasıyla kendilerini seven insanların adedini artırıp kendi ilim ve irfanlarına bağlı insan toplulukları yetiştiriyorlarsa bizim de öyle çalışmalar yapmamız lazım.

d. Osmanlı Devleti'nin Misyonerlik Faaliyetlerine Maruz Kalması

Geçtiğimiz günlerde okuduğum bir kitap vardı:

Amerikalıların Abdülhamid zamanında Osmanlı diyarında açtığı okullar, devletin açtığı okullardan fazla, yaptıkları misyoner faaliyetleri devletin faaliyetlerinden fazla.

Tabi onların hepsinin sonucu bir asır sonra kendini gösterdi, ortaya çıkardı.

Koskoca Osmanlı Devleti nasıl parçalandı, nasıl kötü sonuçlara mâruz kaldı.

Onun için tarihten ibret almamız lazım. Kardeşlerime ve beni dinleyen müslüman dindaşlarıma tarihi çok yakından okumalarını, takip etmelerini, özellikle yakın tarihi çok iyi bilmelerini tavsiye ediyorum.

Aldığım kalın kalın İngilizce kitaplardan iki gündür burada Endonezya'nın tarihini okuyorum.

Bakın Hollanda gibi, bize göre Avrupa'nın küçücük bir devleti, buralara gelmiş, bu koca mıntıkada uzun yıllar hakimiyet kurmuş; buraların ticaretini ve egemenliğini ele geçirmiş. İşte yakın bir zamanda Endonezya, istiklâlini kazanmış.

İstiklal Camisi diye, muhteşem bir camide cuma namazı kıldık; bizim Ankara'daki Kocatepe'den, İstanbul'daki Süleymaniye'den, Sultanahmed'den daha büyük, çok geniş bir alana yayılmış, çok görkemli, güzel bir cami.

Müslüman kardeşlerimizin İslâm için var güçleriyle çalışmaları gerektiğini bu mübarek kandil gecesinde kendilerine hatırlatıyorum. Sadece kendilerinin iyi müslüman olmaları ile yetinmesinler; derneklerimize, teşkilatlarımıza, vakıflarımıza candan yardımcı olsunlar. Kendileri de buna benzer çalışmalar yapsınlar. Hem kendi çocuklarını, akrabalarını, dostlarını, ahbablarını müslüman yetiştirsinler, hem de Türkiye dışında, Türkiye dışındaki hedeflere yönelsinler.

Ben devlet adamlarımıza ve yöneticilerimize, eğitimcilerimize hatırlatıyorum:

Dünya sadece Batı'dan ibaret değil. Ben Batı'da uzun zaman kaldım, Almanya'da uzun zaman bulundum, İngiltere'yi, Amerika'yı çok iyi biliyorum, Avusturya'yı, Fransa'yı gezdim.

Diyebilirim ki dünyanın Doğusu, Batısından daha önemli. Biz yanlış bir eğilimle, yanlış bir saplantıyla sadece "Batı" diyoruz, o tarafa yöneliyoruz ama bu iki yüz milyonluk Endonezya'yı, yüz on milyonluk Bengladeş'i, doksan, yüz milyonluk Pakistan'ı, Güneydoğu Asya'yı, Hindistan'ı, Çin'i nazar-ı dikkate

almamak, Japonya'yı nazar-ı dikkate almak yirminci yüzyılda çok yanlış oluyor.

Onun için dış siyasetimizi, İslâmî çalışmalarımızı, eğitim çalışmalarımızı değiştirmeliyiz. Gençlerimizi ve halkımızı, tüccarlarımızı ve sanayicilerimizi Doğu'nun da varlığından haberdar etmeliyiz, Doğu'ya yöneltmeliyiz. Buralarda çok büyük imkânlar var.

Bakın başkaları hükmü geçmiş bir dini buralarda tekrar yaymak için çalışıyorlar. Yazıyı daha teferruatlı okuyamadım ama okuyunca dergilerimize, İslâm Dergisi'ne, Kadın Aile Dergisi'ne gönderebilirim. Buralara yönelik çalışmalar yapmamız lazım.

Gençlere hitap ediyorum:

“Gençler, Doğu'yu tanımaya çalışın. Endonezya'yı, Malezya'yı, Çin'i, Japonya'yı, Güneydoğu Asya'yı, Hindistan'ı anlamaya, öğrenmeye çalışın. Buralarla ilgili çalışmalar yapın. Kendinizi buralardaki çalışmaya göre hazırlayın. Yabancı dillerinizi güzel öğrenin. Arapçayı ve İngilizceyi özellikle önde görüyorum. İslâm'ın yayılmasına azmedin, niyet edin.”

Allah'ın izniyle istikbal İslâm'ın olsun. Dünya nur dolsun. Herkes hidayete ersin. Allahu Teâlâ hazretlerinin rızasına uygun yaşamak dünyada mümkün olsun. Zulüm ve sömürü sona ersin, aldatmaca bitsin, her şey en güzel hâline gelsin.

Hepinize mutlu istikballer diliyorum. Nice nice mutlu kandillere erişmenizi diliyorum ve hepinizden İslâm için daha çok çalışmanızı rica ediyorum. Allahu Teâlâ hazretleri hayırlara muvaffak etsin, dünya ve âhiret saadetine cümlemenizi nâil eylesin.

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13 Şa'bân 1419 / 03.12.1998

Endonezya

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

